

**ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ
ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ**

**Ανακοίνωση του Δ.Σ. του Συλλόγου Διδασκόντων στο Ελληνικό Ανοικτό
Πανεπιστήμιο
για το Προσχέδιο Νόμου για την οργάνωση της Ανώτατης Παιδείας
του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων**

Αθήνα, 20 Ιουλίου 2011

Εν μέσω θέρους, το Υπουργείο Παιδείας υλοποιεί αυτό που, μετά από περίπου ένα έτος προσημαστικού διαλόγου και μονομερών διακηρύξεων, φαινόταν προδιαγεγραμμένο, δηλαδή την – κατά δήλωση τους - μετάλλαξη του DNA της δημόσιας ανώτατης εκπαίδευσης. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι το εν λόγω νομοσχέδιο έρχεται εσπευσμένα ως επιστέγασμα της συστηματικής αποδόμησης των ακαδημαϊκών επιτευγμάτων των τελευταίων τριάντα ετών και της κατασυκοφάντησης της δημόσιας παιδείας κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος και παλαιότερα. Το Δ.Σ. του Συλλόγου Διδασκόντων (ΣΕΠ) στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο αφού συζήτησε το προσχέδιο του νέου νόμου έχει να επισημάνει τα εξής:

1. Το ΕΑΠ χρησίμευσε επί σειρά ετών ως ένα μοντέλο και πείραμα για την κατεδάφιση του δημόσιου πανεπιστημίου όπως προβλέπεται σε πολλά σημεία και στις συγκεκριμένες ρυθμίσεις του νέου νόμου. Μεταξύ των άλλων επισημαίνουμε το μοντέλο μιας διορισμένης διοίκησης εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων όπως του ΕΑΠ όπου μια μικρή ομάδα ανθρώπων που λογοδοτεί μόνο στην Υπουργό Παιδείας αποφασίζει αυθαίρετα χωρίς να λαμβάνει γνώμη της την ακαδημαϊκή κοινότητα στο βαθμό που οι καθηγητές, οι φοιτητές και οι διοικητικοί υπάλληλοι δεν έχουν καμία συμμετοχή σε αυτή και τις περισσότερες φορές δεν πληροφορούνται καν τις αποφάσεις της. Στην ουσία το νομοσχέδιο αντιγράφοντας αυτό το μοντέλο καταργεί την συνταγματικά κατοχυρωμένη αυτοδιοίκηση των πανεπιστημίων, παύει τις εκλεγμένες διοικήσεις τους και καταλύει την εσωτερική δημοκρατία και λογοδοσία του πανεπιστημίου αφού όπως γίνεται στο ΕΑΠ η διοίκηση του πανεπιστημίου παραδίδεται πλήρως σε ένα παντοδύναμο Συμβούλιο, χωρίς θεσμικούς ελέγχους, με διαδικασίες που ενέχουν μεγάλο κίνδυνο συναλλαγής και αδιαφάνειας, ελέγχου από εξωπανεπιστημιακά κέντρα εξουσίας και επικράτησης ομάδων συμφερόντων. Το ΕΑΠ χαρακτηρίζεται, όπως και τα πανεπιστήμια που οραματίζεται ο νέος νόμος, από τη μεγάλη έλλειψη δημοκρατίας, λογοδοσίας και συμμετοχής της ακαδημαϊκής κοινότητας στη λήψη αποφάσεων που απλώς, χωρίς καμία διαδικασία διαβούλευσης, καλείται να τις υλοποιήσει και να τις εφαρμόσει. Ιδιαίτερη έμφαση δίνουμε επίσης στη αδιαφάνεια της οικονομικής διαχείρισης από ένα πανεπιστήμιο όπως το ΕΑΠ που είναι μεν δημόσιο αλλά όχι δωρεάν και που σε αντίθεση με όλα τα υπόλοιπα έχει πρωταρχικά πλεονάσματα από τα δίδακτρα των φοιτητών – πελατών του στο βαθμό που υποψιαζόμαστε ότι αυτό είναι το μοντέλο προς το οποίο κινείται η λογική του νέου νόμου με τις σαφείς κοινωνικό-ταξικές επιλογές που αυτό συνεπάγεται για όσους θα μπορούν και όσους δεν θα μπορούν να σπουδάσουν.
2. Την ίδια στιγμή στο ΕΑΠ δοκιμάστηκε το μοντέλο διάθρωσης σε Σχολές και Προγράμματα Σπουδών επί σειρά ετών ανεπιτυχώς στο βαθμό που αλλοιώνει τη φύση των

ακαδημαϊκών σπουδών μέσω της εισαγωγής διαθεματικών προγραμμάτων κατάρτισης μεταλυκειακού χαρακτήρα στο Πανεπιστήμιο που οδηγούν σε υποβάθμιση των επαγγελματικών προσόντων των φοιτητών, γεγονός για το οποίο διαμαρτύρονται συστηματικά οι σύλλογοι των φοιτητών του ΕΑΠ. Αυτό το μοντέλο (και οι ταχύρυθμες εκδοχές του) που προβλέπεται από το νέο νόμο για όλα τα Πανεπιστήμια της χώρας υποσκάπτει τη συνοχή και την αυτοτέλεια των γνωστικών αντικειμένων και των αντίστοιχων πτυχίων στο βαθμό που προγράμματα όπως οι Σπουδές στον Ελληνικό ή στον Ευρωπαϊκό πολιτισμό ή στις Φυσικές Επιστήμες αποτελούν ένα «μπουφέ» γνώσεων για τον κάθε φοιτητή – πελάτη που όμως δεν του δίνουν τη δυνατότητα να εμβαθύνει και να εδράσει τις γνώσεις του σε κάποιο από τα κλασσικά γνωστικά αντικείμενα και ιστορικά κατοχυρωμένες πειθαρχίες της πανεπιστημιακής γνώσης. Θεωρούμε δηλαδή ότι ο νέος νόμος κινείται στην κατεύθυνση των σπουδών στο ΕΑΠ καταργώντας τα Τμήματα ως βασική ακαδημαϊκή και διοικητική μονάδα και εισάγοντας τη Σχολή – ομπρέλα πολλών και ετερογενών αντικειμένων από όπου οι φοιτητές θα επιλέγουν ένα προσωπικό «μενού» γνώσης στη λογική της κατάρτισης και των πιστωτικών μονάδων και όχι του ακαδημαϊκού και κριτικού χαρακτήρα που θεωρούμε ότι πρέπει να έχει η τριτοβάθμια εκπαίδευση.

3. Συνάμα ανησυχούμε ότι η λογική των διδασκτρων που χαρακτηρίζει, κατά παράβαση του Συντάγματος, τις σπουδές στο ΕΑΠ είναι δυνατόν να γενικευθεί με έμμεσους ή άμεσους τρόπους σε όλα στα πανεπιστήμια στο βαθμό που στο ΕΑΠ ήδη μεγάλος αριθμός φοιτητών αντιμετωπίζει σοβαρή αδυναμία συνέχισης και ολοκλήρωσης των σπουδών του λόγω της οικονομικής κρίσης και των συνεπειών της. Θεωρούμε ότι η φιλοσοφία που διέπει το συγκεκριμένο προσχέδιο νόμου όσο και οι πρόσφατες μεγάλες περικοπές των προϋπολογισμών των πανεπιστημίων θα επιβαρύνουν σημαντικά στο μέλλον τους φοιτητές / φοιτήτριες και τις οικογένειες τους (περικοπή παροχών, συγγράμματα, δίδακτρα κατ' αρχάς στα μεταπτυχιακά και μετά παντού κλπ) καθιστώντας τις πανεπιστημιακές σπουδές για τους οικονομικά ασθενέστερους από δύσκολες έως ανέφικτες. Πάγια θέση του συλλόγου μας αποτελεί το ότι οι πανεπιστημιακές σπουδές δεν μπορεί να είναι απλώς μια άλλη υπηρεσία προς πώληση, οι φοιτητές μας δεν είναι πελάτες μας και υπερασπιζόμαστε την κριτική διάσταση του πανεπιστημίου ως ολοκληρωμένη επιστημονική καλλιέργεια (universitas) και όχι ως εταιρία παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών.
4. Επισημαίνουμε επίσης ότι το ΕΑΠ εφαρμόζει ήδη το μοντέλο της πληθώρας των χαμηλόμισθων συμβασιούχων διδασκόντων (ΣΕΠ) με επισφαλείς συμβάσεις ορισμένου χρόνου (δεκάμηνες) ιδιωτικού δικαίου και των λίγων μελών ΔΕΠ που ευαγγελίζεται και το νέο νομοσχέδιο. Όπως και στο ΕΑΠ η πληθώρα αυτή των φτηνών συμβασιούχων διδασκόντων (είτε λέγονται ΣΕΠ είτε στο νέο νόμο «εντεταλμένοι διδασκαλίας») δεν θα έχει καμία εργασιακή ασφάλεια, κανένα δικαίωμα, δεν θα κάνει αυτοδύναμη διδασκαλία αλλά θα είναι απλοί διεκπεραιωτές και αξιολογητές προεπιλεγμένου διδακτικού υλικού, θα είναι διαρκώς υπό αξιολόγηση και δεν θα έχει καμία συμμετοχή στις αποφάσεις του πανεπιστημίου ενώ η περιορισμένη έρευνα θα αποτελεί έργο μιας ολιγομελούς ομάδας μελών ΔΕΠ που όμως θα βρίσκονται και αυτοί υπό διαρκή παρακολούθηση και αξιολόγηση.
5. Ειδικά για την αξιολόγηση η οποία δοκιμάστηκε πρωτοποριακά στο ΕΑΠ πριν από τα άλλα πανεπιστήμια, θεωρούμε ότι δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα στο βαθμό που ούτε τις σπουδές αναβάθμισε ούτε έδωσε ουσιαστικό λόγο στους φοιτητές ως προς τις παρεχόμενες προς αυτούς υπηρεσίες. Όσον αφορά το πρώτο, παρά τα διαρκή παράπονα διδασκόντων και διδασκομένων δεν έχει αλλάξει τίποτα στη προβληματική διάρθρωση των Προγραμμάτων Σπουδών, στην ασαφή εστίαση των Θεματικών Ενοτήτων

και στο ανεπαρκές εκπαιδευτικό υλικό από την εποχή που ξεκίνησε το ΕΑΠ, δηλαδή οι σπουδές στο ΕΑΠ δεν έχουν αναβαθμισθεί όπως είναι το ιδεολογικό άλλοθι αυτών των συστημάτων αξιολόγησης· αλλά και όσον αφορά το δεύτερο, ούτε οι φοιτητές - πελάτες παρά την όποια αξιολόγηση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών που αγοράζουν δεν έχουν αποκτήσει κάποιο ουσιαστικό λόγο στο ΕΑΠ στο βαθμό που τα παράπονα και προβλήματά τους δεν εισακούονται από τη διοίκηση, άρα ούτε και εδώ η αξιολόγηση έχει προσφέρει τίποτα ουσιαστικό. Συμπεραίνουμε δηλαδή ότι η εμπειρία των μοντέλων αξιολόγησης του ΕΑΠ είναι ιδιαίτερα απογοητευτική στο βαθμό που δεν είχε κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας αλλά θεωρούμε ότι στο βαθμό που, σύμφωνα με το νέο νόμο, θα γενικευθεί στα πανεπιστημιακά ιδρύματα, οι συνεχείς και πολλαπλές αξιολογήσεις των διδασκόντων με αγοραία κριτήρια θα έχουν ως στόχο την πειθάρχηση, τον εκφοβισμό, την ανασφάλεια και τον έλεγχο των διδασκόντων με ιδεολογικό άλλοθι τη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών· στην περίπτωση του ΕΑΠ χρησιμεύει ως μηχανισμός πειθάρχησης και επιλογής των διδασκόντων κάθε χρόνο με κριτήρια ασαφή, αδιαφανή και μεταβλητά.

6. Τέλος, αν και στο προσχέδιο νόμου δεν γίνονται ρητές αναφορές στο ΕΑΠ, ανησυχούμε ότι με την παραχώρηση σε όλα συμβατικά ιδρύματα της δυνατότητας ίδρυσης Σχολών δια βίου μάθησης και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και την επερχόμενη εφαρμογή του πανεπιστημιακού «Καλλικράτη», το ΕΑΠ θα υποστεί μία μετάλλαξη και από αυτόνομο πανεπιστήμιο που παρέχει ολοκληρωμένα πτυχία θα ολισθήσει σταδιακά σε ένα μεγάλο ιδιωτικό Κέντρο Κατάρτισης και Επιμόρφωσης. Αυτή η νέα πραγματικότητα θα αλλάξει ριζικά το χαρακτήρα του ΕΑΠ, θα διαταράξει τη σύνθεση και τον αριθμό του φοιτητικού πληθυσμού του, θα επαναπροσδιορίσει τη φυσιογνωμία των παρεχόμενων προγραμμάτων σπουδών και των Θ.Ε., και θα μειώσει τον αριθμό των συμβασιούχων καθηγητών και των διοικητικών υπαλλήλων του.
7. Θεωρούμε λοιπόν ότι ενόψει αυτού του προσχέδιου νόμου τα πάγια αιτήματα του Συλλόγου μας συντονίζονται και συνάδουν απόλυτα με αυτά του υπόλοιπου πανεπιστημιακού κινήματος σήμερα όπως:
 - Η κατοχύρωση και η διασφάλιση του δημόσιου χαρακτήρα του ΕΑΠ – και στο μέλλον και δωρεάν.
 - Η διασφάλιση τουλάχιστον του ακαδημαϊκού επιπέδου των παρεχόμενων σπουδών, η αναβάθμιση των αυτόνομων πτυχίων του ΕΑΠ και η αντιστοίχησή τους σε σαφείς γνωστικούς χώρους (όχι σε μείωση μελών ΣΕΠ, όχι στην αύξηση φοιτητών ανά τμήμα, καμία αιφνιδιαστική κατάργηση τμημάτων στην ελληνική επαρχία, περιφέρεια. όχι στη μετατροπή του ΕΑΠ σε Κέντρο Κατάρτισης).
 - Σημαντική άμεση μείωση των διδάκτρων, μεγάλη αύξηση των υποτροφιών και σημαντική διευκόλυνση των φοιτητών στην καταβολή τους.
 - Η εκπροσώπηση και η συμμετοχή των συλλόγων σε αιρετά πλέον όργανα του Πανεπιστημίου.
 - Οι αξιοπρεπείς εργασιακές σχέσεις των διδασκόντων και των άλλων εργαζόμενων στο ΕΑΠ, η εργασιακή μας κατοχύρωση και η σημαντική αύξηση των ανεπίτρεπτα χαμηλών μισθών μας.
 - Η διαφάνεια, η δημοκρατία και η λογοδοσία στα ακαδημαϊκά, οικονομικά και διοικητικά θέματα του ΕΑΠ – η αλλαγή του ιδρυτικού νόμου προς αυτή την κατεύθυνση.
 - Το γενικότερο ζήτημα της αξιολόγησης στο ΕΑΠ (ΣΕΠ, Συντονιστών, Φοιτητών, Διοικητικών Υπηρεσιών) με σταθερά, διαφανή, δημόσια κριτήρια που ταιριάζουν σε κάθε επιστημονικό χώρο κάθε πενταετία λαμβάνοντας υπόψη και την προ우πηρεσία.

Στη βάση των παραπάνω το Δ.Σ. του Σ.Δ.Ε.Α.Π. οδηγείται στο συμπέρασμα ότι το προσχέδιο νόμου που κατατέθηκε πρέπει να απορριφθεί ως βάση οιασδήποτε συζήτησης γύρω από το ρόλο και το μέλλον των Α.Ε.Ι., και καλεί την κυβέρνηση να αποσύρει το εν λόγω νομοσχέδιο στην προοπτική ενός πραγματικού, δημοκρατικού και αδέσμευτου διαλόγου για τα προβλήματα και το μέλλον της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Με αυτό το σκεπτικό, κρίνουμε θετική τη στάση του Προέδρου της Δ.Ε. του Ε.Α.Π. να υπερψηφίσει την απόφαση της Συνόδου των Πρυτάνεων στο Βόλο (1-2 Ιουλίου 2011) που απορρίπτει συνολικά το νέο νόμο – έκτρωμα. Παρ' όλα αυτά θεωρούμε ότι όλη η πανεπιστημιακή κοινότητα πρέπει να αντιδράσει έντονα και να κινητοποιηθεί άμεσα προς τη κατεύθυνση της υπεράσπισης των θεμελιωδών αρχών της δημοκρατικής λειτουργίας των Πανεπιστημίων, της υπεράσπισης της αυτοδιοίκησης και της επαρκούς χρηματοδότησης τους και την αποτροπή της υποταγής τους στους νόμους της αγοράς και την κηδεμονία του Υπουργείου Παιδείας και συμπαρατασσόμαστε με το πανεπιστημιακό και το φοιτητικό κίνημα αλλά και με τους συμβασιούχους και αδιόριστους συνάδελφους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων προς την κατεύθυνση της ανατροπής των καταστροφικών κυβερνητικών επιλογών.

Το ΔΣ του Συλλόγου Διδασκόντων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο